

Nr. Inbreng verslag van een schriftelijk overleg

Vastgesteld d.d. ...

Binnen de vaste commissie voor Defensie hebben enkele fracties de behoefte om vragen en opmerkingen voor te leggen over de brief van de ministers van Buitenlandse Zaken en van Defensie d.d. 25 augustus 2014 betreffende het besluit van het kabinet de Nederlandse deelneming aan de Patriot-missie in Turkije niet nogmaals te verlengen¹. Bij brief van ... heeft het kabinet deze beantwoord. Vragen en antwoorden zijn hierna afgedrukt.

De voorzitter van de commissie
Ten Broeke

Adjunct-griffier van de commissie
Mittendorff

Inhoudsopgave	blz.
I	
Vragen en opmerkingen vanuit de fracties	1
Vragen en opmerkingen van de leden van de VVD-fractie	1
Vragen en opmerkingen van de leden van de PvdA-fractie	2
Vragen en opmerkingen van de leden van de CDA-fractie	3
Vragen en opmerkingen van de leden van de D66-fractie	5
II	
Antwoord/reactie van het kabinet	

I Vragen en opmerkingen vanuit de fracties

De leden van de **VVD-fractie** hebben met zorg kennisgenomen van het besluit van het kabinet om de Patriot-systemen eind 2014 uit Turkije terug te trekken. In 2012 heeft het kabinet op verzoek van de Noord-Atlantische Verdragsorganisatie (NAVO) twee bemande fire-units en een reserve fire-unit in Turkije geplaatst als antwoord op ballistische dreiging met massavernietigingswapens tegen Turkse bevolkingscentra in het grensgebied met Syrië. In 2013 is de plaatsing verlengd en nu vraagt de NAVO opnieuw om verlenging, omdat de dreiging er nog steeds is. Het kabinet trekt de Patriot systemen terug omdat de grens van het voortzettingsvermogen zowel personeel als materieel bereikt is. Het kabinet heeft vanaf het begin van deze missie duidelijk gesteld dat deze inzet niet onbeperkt kon voortduren, aldus de leden van de VVD-fractie.

De leden van de VVD-fractie zijn van mening dat de moderne vredesmissies en het beschermen van onze handelsbelangen vragen om een krijgsmacht met slagkracht die beschikt over voldoende eenheden en materieel van hoge kwaliteit, maar bovenal bestaat uit voldoende, goed gemotiveerd, opgeleid en geoefend personeel. Op internationaal gebied moet

¹ Kamerstuk 32 623, nr. 136

Nederland met gerichte bijdragen laten zien dat het kwalitatief op het hoogste niveau mee kan doen. Defensie moet vooruitkijken en investeren in de krijgsmacht van de toekomst. Zeker op terreinen waar Nederland een verschil kan maken zoals raketverdediging. De krijgsmacht heeft de beschikking over een combinatie van basis- en nichecapaciteiten voor diverse typen missies en soorten conflicten. Nichecapaciteiten zijn, in NAVO- en EU-verband, hoogwaardige, specialistische capaciteiten die internationaal schaars zijn. Goede bondgenoten verdelen de lasten en de risico's. Nederland toont zich een betrouwbare partner door nichecapaciteiten aan te houden die in andere lidstaten slechts beperkt voorhanden zijn en die in te zetten als de omstandigheden daarom vragen, aldus de leden van de VVD-fractie.

De leden van de VVD-fractie zien dat de Europese grenzen in brand staan. Zij zien oplopende spanningen aan de oostgrens met Rusland, chaos in het Midden-Oosten en onbeheersbare vluchtelingenstromen vanuit Afrika. De Verenigde Staten (VS) verleggen de aandacht naar de Pacific en Europa moet daarom in staat zijn meer voor de eigen veiligheid te kunnen zorgen. Bondgenoten spreken elkaar meer en meer aan op de hoogte en de kwaliteit van de defensie-inspanningen. Het recente besluit om de defensie uitgaven vanaf 2015 structureel met 100 miljoen euro te verhogen wordt in de Kamer breed gedragen, aldus de leden van de VVD-fractie.

De leden van de VVD-fractie hebben de volgende vragen. Hoe beoordelen onze bondgenoten het besluit om de inzet van de Patriot niet te verlengen? In hoeverre weegt in die beoordeling mee dat het besluit primair gebaseerd is op de staat van materieel en personeel? Hoe is dit besluit te plaatsen tegen de achtergrond van de Nota 'In het belang van Nederland'². Waarom kan het preventief onderhoud en de modificatie niet in Turkije worden uitgevoerd? Zo vragen deze leden.

De leden van de **PvdA-fractie** hebben kennisgenomen van de brief en hebben nog enige vragen.

De Patriots vormen voor Nederland een zogeheten nichecapaciteit, conform de visie die uiteengezet is op 17 september 2013 'In het belang van Nederland'. Hierin is opgenomen: 'Nichecapaciteiten zijn, in NAVO- en EU verband, schaarse capaciteiten waarover een beperkt aantal lidstaten beschikt.' en 'Nederland toont zich bijvoorbeeld een betrouwbare partner door nichecapaciteiten aan te houden die in andere lidstaten slechts beperkt voorhanden zijn en die in te zetten als de omstandigheden daarom vragen.'

Het kabinet heeft wegens het moeten uitvoeren van groot onderhoud moeten besluiten tot het beëindigen van de Nederlandse inzet van Patriotssystemen in Turkije, aldus de leden van de PvdA-fractie. Deze leden vragen hoe dit zich verhoudt met de in de nota 'In het belang van Nederland' gedane uitspraken, zoals hierboven aangehaald, die betrekking hebben op de toekomst van de Nederlandse krijgsmacht.

Wat betekent het gegeven dat Nederland bepaalde systemen maar voor een beperkte duur kan inzetten voor toekomstige missies waaraan Nederland deelneemt? Wat betekent dit voor de samenwerking in EU-verband? En wat betekent dit voor de samenwerking in NAVO-verband als het gaat om de inzet van de niche capaciteiten? Welke maatregelen neemt het kabinet om zowel de materiële als personele inzet van niche-capaciteiten - die in EU- en NAVO-verband schaars zijn - te kunnen garanderen conform de nota 'In het belang van Nederland'? In hoeverre zijn er geconcretiseerde plannen voor de komende jaren? Overweeg het kabinet de vervanging of aanschaf van bepaalde niche capaciteiten? Zo ja, welke, zo vragen de leden van de PvdA-fractie.

---

² Kamerstuk 33 763, nr. 1

Reeds bij aanvang van de Nederlandse inzet van deze niche-capaciteit was bekend dat de bijdrage niet jaren zou kunnen worden voortgezet, grotendeels vanwege het benodigde onderhoud aan de Patriotssystemen. De leden van de PvdA-fractie vragen of bij aanvang van de missie bekend was wat de gevolgen zouden zijn wanneer Nederland de bijdrage aan de missie zou moeten gaan beëindigen. Voorts vragen deze leden of de bondgenoten vooraf is medegedeeld wat de maximale termijn zou zijn, waarop Nederland een bijdragen zou kunnen leveren.

De leden van de PvdA-fractie zouden graag willen weten of de rotaties van het personeel tijdens deze missie zijn verlopen, zoals met de vakbonden is afgesproken. Zo nee, waarom niet? Voorts vragen de leden van de PvdA-fractie of de voortzetting van de missie tot eind januari 2015 met de huidige personele bezetting zal plaatsvinden en in hoeverre de personele capaciteit mogelijk een beperking vormt bij het inzetten van niche-capaciteiten.

Van de drie beschikbare Patriotssystemen waren er twee daadwerkelijk inzetbaar, aldus deze leden. Zij vragen of hierin nog verandering komt voor wat betreft de bijdrage die Nederland in EU- en NAVO-verband kan leveren door het inzetten van deze niche-capaciteit of dat de mogelijke Nederlandse bijdrage gebaseerd blijft op twee inzetbare Patriotssystemen.

De leden van de **CDA-fractie** hebben met gemengde gevoelens kennis genomen van het besluit van het kabinet om de Patriot-missie in Turkije niet te verlengen. Het kabinet voert vooral het argument aan van het materiële en personele voortzettingsvermogen. De leden van de CDA-fractie zijn daar niet verbaasd over. Al eerder waren er zorgelijke signalen over het voortzettingsvermogen. Begin dit jaar sprak de commandant van de Patriot-eenheid in Turkije van ‘hikkende systemen’, als gevolg van hitte, stof, aanzienlijke vertraging in de levering van reservedelen en uitblijven van hoognodig groot onderhoud, aldus deze leden.

In reactie op schriftelijke vragen van het lid Knops³ sprak de minister van Defensie nog geruststellende woorden. In reactie op vragen over de zware belasting en het uitblijven van hoognodig groot onderhoud: ‘In 2014 is groot onderhoud aan de wapensystemen voorzien. Door te rouleren met systemen kan dit worden uitgevoerd zonder dat het ten koste gaat van de operationele inzet.’ (antwoord 2). In reactie op de door de commandant geuite twijfels of de Patriot-systemen het nog een jaar vol zouden kunnen houden antwoordde de minister van Defensie: ‘Met de inspanningen die worden gepleegd, is vertrouwen in de inzetbaarheid van de Patriot-systemen gerechtvaardigd.’ (antwoord 3). De minister van Defensie was toen nog vol vertrouwen dus, aldus de leden van de CDA-fractie. In de brief van 25 augustus 2014 wordt echter gesproken over het niet volledig kunnen uitvoeren van preventief onderhoud in Turkije en een toegenomen risico op langdurige systeemuitval. De leden van de CDA-fractie vragen wat er is gebeurd met het door de minister aangekondigde groot onderhoud, dat in 2014 voorzien was en waarvoor middelen op de Defensiebegroting gereserveerd waren.

Een verdere verlenging van de missie zou een te zware wissel trekken op het al veelvuldig ingezette personeel, zo geeft het kabinet aan. De leden van de CDA-fractie hebben begrip voor deze redenering en hebben ook grote waardering voor het personeel en hun thuisfront. Er is inderdaad een grote wissel op hen getrokken, aldus deze leden.

Toch bevreemdt het de leden van de CDA-fractie enigszins, nu de minister van Defensie tal van maatregelen genomen had om de uitzenddruk te verminderen en opschorting van de uitzendbescherming van personeel tegen te gaan. Volgens de eerder aangegeven planning zouden deze maatregelen effect sorteren en zou de uitzenddruk eind van het jaar tot normale

---

³ Tweede Kamer, vergaderjaar 2013–2014, Aanhangsel Handelingen, 1035

proporties zijn teruggedrongen, zonder schending van uitzendafspraken. Het probleem van de uitzenddruk zou opgelost worden. Nu wordt dit als argument opgevoerd om de missie niet te verlengen. De leden van de CDA-vragen of deze maatregelen niet het gewenste resultaat hebben opgeleverd. Ook vragen zij of de minister van Defensie deze maatregelen structureel wil maken, met andere woorden: de personele bezetting van de Patriots?

Ook indien de personele bezetting op peil blijft, blijft er volgens de leden van de CDA-fractie een probleem met het voortzettingsvermogen van de Patriots, aangezien de vierde batterij is opgeheven. Daarom hebben de leden van de CDA-fractie met de motie Knops⁴ verzocht om heroprichting. Waarom heeft de minister van Defensie deze motie ontraden en waarom heeft de minister zelfs besloten de extra middelen uit het Herfstakkoord en in de begroting van 2015 niet aan te wenden voor de vierde batterij Patriots. Ziet de minister dit als een knelpunt dat ze nog niet heeft opgelost?

Waarom kan Duitsland wel verlengen en Nederland niet? Welke lessen is het kabinet bereid te trekken? Wanneer kan de Kamer de evaluatie van de samenvoeging van luchtverdedigingseenheden van landmacht en luchtmacht tot het Defensie Grondgebonden Luchtverdedigingscommando (DGLC) tegemoet zien, zo vragen de leden van de CDA-fractie.

De leden van de CDA-fractie plaatsen de terugtrekking van de Patriots in het breder perspectief van een kabinet dat per saldo nog steeds bezuinigt op Defensie en een te laag ambitieniveau hanteert voor de krijgsmacht. Het kabinet ging met lege handen naar de NAVO-Top in Wales door de combinatie van het terugtrekken van de Patriots, een mini-missie naar Afghanistan en bezuinigingen op Defensie. De leden van de CDA-fractie zijn niet verbaasd over het diplomatieke excuus dat het kamertje van de anti-Islamitische Staat in Irak en Syrië (ISIS) coalitie te klein zou zijn geweest voor Nederland.

Deze leden vragen of het kabinet kan aangeven hoeveel Nederland bijdraagt aan lopende en geplande NAVO-operaties en hoe deze inzet zich dit verhoudt tot andere NAVO-landen. Kan het kabinet een landenlijst met militaire bijdragen aan de Kamer doen toekomen?

De leden van de CDA-fractie zien ook een probleem in het - te krappe - Budget Internationale Veiligheid (BIV); het is al belegd voordat het begrotingsjaar begonnen is. Bovendien wordt 60 miljoen euro aan 'Defensie geld' overgeheveld naar de begroting van Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking. De leden van de CDA-fractie zijn hier fel op tegen en verzoeken het kabinet deze verkapte bezuiniging op Defensie terug te draaien. Zij vragen of het gebrek aan middelen binnen het BIV een reden is geweest om de Patriot-missie niet te verlengen. Zo ja, waarom staat dat niet in de brief?

Ten slotte vragen de leden van de CDA-fractie zich af waarom het kabinet in het korte briefje niet is ingegaan op het aspect van de rol van Turkije in Syrië. Er is een overweldigende hoeveelheid berichtgeving, beschuldigingen en aanwijzingen dat Turkije steun verleend heeft aan jihadisten in Syrië, waaronder het aan Al Qaeda gelieerde Al Nusra en Islamitische Staat. Het lid Omtzigt heeft hierover op 22 september 2014 een nieuwe reeks schriftelijke vragen gesteld⁵. De leden van de CDA-fractie verzoeken het kabinet te stoppen met de struisvogelpolitiek en een helder antwoord te geven. Deze leden waren al langer van mening dat de Patriot-missie niet mag dienen als bescherm paraplu voor een Turkije dat de grenzen wagenwijd opent voor stromen wapens en jihadisten richting Syrië. De leden van de CDA-

---

⁴ Kamerstuk 33 763, nr. 17

⁵ 2014Z16198

fractie vragen of er druk is uitgeoefend op Turkije en of Nederland heeft besloten de Patriot-missie niet te verlengen vanwege de steun van Turkije aan jihadisten in Syrië.

De leden van de **D66-fractie** hebben kennisgenomen van het kabinetsbesluit om de inzet van Patriot-systemen vanaf eind januari 2015 niet opnieuw te verlengen. Graag willen zij het kabinet nog enkele vragen voorleggen.

De leden van de D66-fractie merken op dat de Patriot-systemen van de Nederlandse krijgsmacht meermalen als niche-capaciteit zijn gekenmerkt, waarmee de krijgsmacht zich kan onderscheiden. Tevens is deze niche-capaciteit van belang voor de verdediging van het NAVO-grondgebied. Echter, er zijn zowel materiële als personele problemen bij de inzet waardoor de missie nu wordt beëindigd, zo constateren deze leden,. Het bevreemdt de leden van de D66-fractie dat het voortzettingsvermogen van deze niche-capaciteit beperkt is. Kan het kabinet de reden daarvan toelichten? Kan het kabinet tevens aangeven hoe groot het voortzettingsvermogen is van de Patriot-systemen? Hoe lang kunnen de Patriot-systemen onafgebroken maximaal worden ingezet? Zo vragen deze leden. Ook vragen de leden van de D66-fractie een toelichting op de constatering dat 'het risico van langdurige systeemuitval [is] toegenomen'. Kan het kabinet uitleggen wat dit concreet betekent? Ook zouden de genoemde leden graag een duidelijkere toelichting krijgen op de opgeschorte uitzendbescherming, en het feitelijke tekort aan personeel. Welke gevolgen had dit voor het personeel? In hoeverre was de uitzendbescherming opgeschort? Kan het kabinet hier nader op ingaan, zo vragen deze leden.

Tot slot wijze de leden van de D66-fractie op de toenemende chaos en instabiliteit aan de grenzen van Turkije door het uitroepen van het islamitisch kalifaat en het vestigen van de Islamitische Staat. Kan het kabinet in het licht van deze ontwikkelingen toelichten waarom het kabinet juist nú besloten heeft de Patriot-missie na januari 2015 te beëindigen? Is het kabinet zich er van bewust welk signaal hiervan uitgaat naar de NAVO-bondgenoten? Kan het kabinet ook daar nader op ingaan, zo vragen deze leden.

II   Antwoord/reactie van het kabinet